

Sygnatura akt II Ca 309/21, II Cz 69/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 marca 2021 roku

Sąd Okręgowy w Krakowie II Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Grzegorz Buła
-----------------	----------------------

po rozpoznaniu w dniu 18 marca 2021 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Gminy Miejskiej K.

przeciwko Syndykowi Masy Upadłości K. S.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej oraz zażalenia strony powodowej od wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa-Podgórze w Krakowie z dnia 2 listopada 2020 roku sygnatura akt XII C 2002/19/P, a także wniosku strony pozwanej o sprostowanie komparycji i sentencji tego wyroku

I. oddala wniosek o sprostowanie komparycji zaskarżonego wyroku, a w pozostałym zakresie umarza postępowanie wywołane tym wnioskiem;

II. w uwzględnieniu apelacji zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) oddala powództwo;

b) zasądza od strony powodowej Gminy Miejskiej K. na rzecz strony pozwanej Syndyka Masy Upadłości K. S. kwotę 1817 zł (tysiąc osiemset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;

III. zasądza od strony powodowej Gminy Miejskiej K. na rzecz strony pozwanej Syndyka Masy Upadłości K. S. kwotę 1300 zł (tysiąc trzysta złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

IV. oddala zażalenie strony powodowej.

SSO Grzegorz Buła

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 18 marca 2021 roku

Wyrokiem z dnia 2 listopada 2020 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa-Podgórze w Krakowie zasądził od strony pozwanej Syndyka Masy Upadłości K. J. J.-T. kwotę 7456,10 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi w następujący sposób:

- od kwoty 355,64 zł od dnia 3 stycznia 2018 r. do dnia zapłaty;

- od kwoty 544,40 zł od dnia 2 lutego 2018 r. do dnia zapłaty;
- od kwoty 544,40 zł od dnia 2 marca 2018 r. do dnia zapłaty;
- od kwoty 544,40 zł od dnia 4 kwietnia 2018 r. do dnia zapłaty;
- od kwoty 544,40 zł od dnia 3 maja 2018 r. do dnia zapłaty;
- od kwoty 544,40 zł od dnia 2 czerwca 2018 r. do dnia zapłaty;
- od kwoty 544,40 zł od dnia 3 lipca 2018 r. do dnia zapłaty;
- od kwoty 544,40 zł od dnia 2 sierpnia 2018 r. do dnia zapłaty;
- od kwoty 544,40 zł od dnia 4 września 2018 r. do dnia zapłaty;
- od kwoty 544,40 zł od dnia 2 października 2018 r. do dnia zapłaty;
- od kwoty 544,40 zł od dnia 3 listopada 2018 r. do dnia zapłaty;
- od kwoty 544,40 zł od dnia 4 grudnia 2018 r. do dnia zapłaty;
- od kwoty 544,40 zł od dnia 3 stycznia 2019 r. do dnia zapłaty;
- od kwoty 544,40 zł od dnia 2 lutego 2019 r. do dnia zapłaty;

przy czym strona powodowa mogła dochodzić tej kwoty od strony pozwanej Syndyka Masy Upadłości K. S. i pozwanego B. S., co do którego ten sam Sąd Rejonowy wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 1 kwietnia 2019 r. do sygn. I Nc 835/19/P łącznie, jak też od każdego z pozwanych z osobna z zastrzeżeniem, że spełnienie świadczenia przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego pozwanego z obowiązku świadczenia w takim samym zakresie, zaś aż do całkowitego zaspokojenia strony powodowej wszyscy pozwani pozostawali obowiązani do zapłaty (pkt 1) oraz odstąpił od obciążenia pozwanej Syndyka Masy Upadłości K. J. J.-T. kosztami postępowania (pkt 2).

Powyższy wyrok został wydany w następującym stanie faktycznym:

Nieruchomość stanowiąca lokal mieszkalny numer (...) w budynku nr (...) przy ul. (...) w K. stanowi własność Gminy Miejskiej K. i pozostaje w jej zarządzie. Wyrokiem z dnia 19 grudnia 2013 r., sygn. akt I C 2141/13/P, Sąd Rejonowy dla Krakowa-Podgórze w Krakowie nakazał B. S. oraz K. S., aby opuścili i opróżnili ze swoich rzeczy lokal mieszkalny nr (...), położony w K. przy ul. (...) i wydali przedmiotowy lokal w stanie wolnym Gminie Miejskiej K.. Jednocześnie Sąd Rejonowy w wyroku zawarł rozstrzygnięcie, zgodnie z którym K. S. przysługiwało prawo do lokalu socjalnego.

Pismem z dnia 26 września 2018 r. K. S. została wezwana do zapłaty kwoty 4862,11 zł, stanowiącej zadłużenie z tytułu zajmowania przedmiotowego lokalu, wedle stanu na 26 września 2018 r. W okresie marzec 2017 - styczeń 2019 r. zaległość z tytułu korzystania z lokalu mieszkalnego położonego przy ul. (...) wyniosła łącznie 12 866,72 zł oraz 23,26 zł z tytułu odsetek, przy czym zaległość obejmująca okres, w którym lokal zajmowała K. S., wynosiła 7432,84 zł oraz 23,26 zł odsetek.

Postanowieniem z dnia 23 listopada 2017 r., wydanym w sprawie sygn. akt VIII GU 728/17, Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie ogłosił upadłość konsumentką dłużniczki K. S., jednocześnie wyznaczając jako syndyka masy upadłości J. T.. W dniu 23 listopada 2017 r. ww. syndyk wezwała wierzycieli dłużniczki do zgłaszania swych wierzytelności. Pismem z dnia 29 listopada 2017 r. syndyk zawiadomiła Urząd Pocztowy przy ul. (...) w K. o ogłoszeniu upadłości K. S. i zwróciła się o kierowanie wszelkiej korespondencji na jej adres. W dniu 26 marca 2019 r. K. S. złożyła do sądu upadłościowego wniosek o umorzenie zobowiązań bez ustalania planu spłaty wierzycieli.

Postanowieniem z dnia 27 lutego 2019 r. Sędzia-Komisarz zatwierdził sprawozdanie rachunkowe syndyka za okres od dnia 1 listopada 2018 r. do dnia 31 stycznia 2019 r.

K. S. otrzymuje emeryturę w wysokości 1000 zł netto, nie korzysta z żadnych innych świadczeń socjalnych, prowadzi jednoosobowe gospodarstwo domowe. Opłaty z tytułu korzystania z mieszkania wynoszą 360 zł miesięcznie i dłużniczka je uiszcza. Dłużniczka cierpi na nowotwór skóry (jest po przeszczepie), miażdżycę w stanie krytycznym po zawale, dusznicę, kłopoty z tarczycą. Regularnie korzysta z pomocy endokrynologa, kardiologa, onkologa, grozi jej amputacja nóg. Dłużniczka powinna wydawać na leki ok. 500 zł miesięcznie, stać ją tylko na wydawanie miesięcznie ok. 100 zł, więc nie wykupuje wszystkich koniecznych leków. Nie ma możliwości uzyskania pomocy finansowej od innych osób, nie może dorobić z uwagi na neuropatię i problemy z chodzeniem, w codziennym funkcjonowaniu pomagają jej osoby trzecie i sąsiedzi. Po opłaceniu mieszkania i leków na życie pozostaje jej kwota ok. 200 zł na wyżywienie, dlatego też zaciągnęła liczne zobowiązania finansowe.

W ocenie Sądu Rejonowego ustalony stan faktyczny uzasadnia uwzględnienie powództwa jako znajdującego oparcie w treści art. 18 ust.1 i 2 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2005 r. Nr 31, poz. 266 z późn. zm.). Sąd pierwszej instancji stwierdził, że obowiązek uiszczenia odszkodowania za używanie lokalu bez tytułu prawnego dotyczy osób, które utraciły tytuł prawny do zajmowanego lokalu bądź nigdy takiego tytułu nie miały. Osoba zajmująca lokal bez tytułu prawnego przez okres dłuższy niż miesiąc powinna uiszczać odszkodowanie co miesiąc z góry do dziesiątego dnia miesiąca, a w razie zajmowania lokalu przez czas krótszy niż miesiąc - z góry za cały czas korzystania z lokalu (art. 669 § 2 k.c.). Sąd Rejonowy wskazał, że odszkodowanie należy uiszczać od momentu utraty tytułu prawnego do lokalu albo zajęcia lokalu mimo braku do tego tytułu prawnego aż do dnia opróżnienia lokalu. W ocenie Sądu Rejonowego niewłaściwe było stanowisko Syndyka, iż należności dochodzone przez powódkę względem pozwanej K. S., co do której została ogłoszona upadłość, stanowią wierzytelności podlegające zgłoszeniu w postępowaniu upadłościowym, podczas gdy są to wierzytelności wobec masy upadłości. Sąd Rejonowy podkreślił, że z treści pozwu i dalszych pism jednoznacznie wynika, iż strona powodowa dochodzi należności, których termin wymagalności przypada na okres po ogłoszeniu upadłości. Sąd Rejonowy wskazał, że co do zasady wierzytelności przeciwko upadłemu podlegają wciągnięciu na listę wierzytelności i niedopuszczalne jest wytaczanie powództwa o nie już po ogłoszeniu upadłości zgodnie art. 236 p.u. Natomiast w doktrynie nie budzi wątpliwości, iż procedurze wciągania wierzytelności na listę, nie podlegają co do zasady wierzytelności w stosunku do masy upadłości. Chodzi bowiem o należności powstałe zasadniczo już po ogłoszeniu upadłości, których istnienie i wysokość powinna być syndykowi znana. Jeżeli jednak istnienie lub wysokość wierzytelności okaże się między stronami sporna, to brak jest przeszkód do wytoczenia odpowiedniego powództwa. Legitymację bierną w tych sprawach na podstawie art. 144 u.p.n. ma syndyk. Nie było zatem w ocenie Sądu Rejonowego podstaw do odrzucania pozwu w oparciu o art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. Sąd Rejonowy wskazał, że postępowanie winno być kontynuowane przeciwko syndykowi, gdyż dotyczy wierzytelności w stosunku do masy upadłości.

W ocenie Sądu Rejonowego brak podstaw do kwestionowania żądania pozwu zarówno co do zasady, jak i co do wysokości. Sąd Rejonowy przyjął, iż dłużniczka K. S. korzystała z przedmiotowego lokalu w okresie objętym żądaniem pozwu, korzystanie to miało charakter bezumowny, jednocześnie pozwana nie zakwestionowała wysokości naliczeń z tytułu zadłużenia.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu Sąd Rejonowy oparł na zasadzie określonej w art. 102 k.p.c.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego wniosła strona pozwana Syndyk masy upadłości K. S., zaskarżając go w części pkt I jednocześnie zarzucając Sądowi pierwszej instancji naruszenie:

-art. 144 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. prawo upadłościowe (dalej. p.u.) poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie w wyniku błędnego przyjęcia, że dochodzona pozwem wierzytelność jest wierzytelnością wobec masy upadłości, a za tym nieprawidłowe uznanie, że w niniejszej sprawie Syndyk jest biernie legitymowany;

-art. 230 ust. 2 p.u. poprzez jego niezastosowanie do ustalonego stanu faktycznego, za tym błędne, sprzeczne z treścią tego przepisu uznanie, że dochodzone pozwem należności stanowią wierzytelności w stosunku do masy

upadłości, w sytuacji, gdy przepis art. 230 p.u. ściśle określający zarówno koszty, jak i inne zobowiązania masy upadłości, nie zalicza do nich należności z tytułu nieuregulowanych zobowiązań upadłego powstałych po ogłoszeniu jego upadłości, a co za tym idzie pominięcie, że roszczenie powoda wobec upadłej K. S. nie stanowi zobowiązania masy upadłości uprawniającego do poszukiwania zaspokojenia powoda w toku postępowania upadłościowego z majątku masy upadłości z pierwszeństwem przed wierzytelnościami upadłościowymi.

Strona pozwana z ostrożności procesowej wskazała, że w przypadku niepodzielenia przez Sąd drugiej instancji zarzutów i argumentów podniesionych w apelacji i przyjęcia, że dochodzone roszczenie jest roszczeniem dotyczącym masy upadłości, zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie:

-art. 144 ust. 2 p.u. w zw. z art. 160 ust. 1 i 2 p.u. i art. 185 ust. 2 p.u. poprzez niezastosowanie, a co za tym pominięcie, że zgodnie z treścią ww. przepisów w przypadku zaistnienia w sprawie legitymacji procesowej Syndyka, Syndyk dokonuje czynności w imieniu własnym na rachunek upadłego, nie odpowiada za zobowiązania zaciągnięte w sprawach dotyczących masy upadłości, postępowania dotyczące masy upadłości prowadzi w imieniu własnym, chociaż na rzecz upadłego. Upadły zaś, tracąc legitymację formalną do występowania w sprawach dotyczących masy, pozostaje stroną w znaczeniu materialno-prawnym jako podmiot stosunku prawnego, z którego wyniknął spór - zatem brak legitymacji formalnej po jej stronie nie jest równoznaczny z brakiem zdolności prawnej, w związku z czym należność dochodzona pozwem winna być zasądzona od upadłego, a nie od Syndyka;

-art. 92 ust. 1 p.u. przez niezastosowanie i pominięcie, że przepis ten wskazuje wprost na niedopuszczalność zaspokajania z masy upadłości odsetek za okres po dniu ogłoszenia upadłości, co oznacza, że odsetki te nie są wierzytelnością w stosunku do masy, w wyniku powyższego błędne uznanie wierzytelności odsetkowej powoda za wierzytelność w stosunku do masy i zasądzenie jej w procesie przeciwko Syndykowi z naruszeniem art. 144 ust. 1 p.u., który przyznaje Syndykowi legitymację formalną wyłącznie w sprawach dotyczących masy upadłości,

-art. 5 k.c. w zw. z art. 2 ust. 2 p.u. poprzez zasądzenie od Syndyka Masy Upadłości odsetek za opóźnienie w płatnościach należności głównych, do uiszczania których zobowiązana była upadła, za okres blisko dwóch lat od dnia ogłoszenia upadłości w sytuacji, gdy powód - reprezentowany przez tego samego pełnomocnika, który w imieniu powoda zgłosił wierzytelność w postępowaniu upadłościowym z tytułu wierzytelności powstałych przed dniem ogłoszenia upadłości dłużniczki - miał pełną świadomość faktu, że w stosunku do upadłej toczy się postępowanie upadłościowe i mimo tej wiedzy przez wiele miesięcy nie poinformował Syndyka o zaległościach płatniczych upadłej, jak również nie powiadomił Syndyka o skierowaniu bezpośrednio do upadłej przedsądowego wezwania do zapłaty, co doprowadziło do eskalacji wysokości roszczenia - z pominięciem celu postępowania mającego prowadzić do możliwości oddłużenia dłużnika, które miały wpływ na wynik sprawy.

W oparciu o podniesione zarzuty strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości wobec braku legitymacji procesowej Syndyka masy upadłości jak również o orzeczenie o kosztach postępowania przed Sądem drugiej instancji, w tym kosztach zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych.

Z ostrożności procesowej strona pozwana wniosła o zmianę pkt I zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie, że należności zasądzonych w pkt I strona powodowa może dochodzić od K. S. i pozwanego B. S. łącznie, jak też od każdego z nich z osobna, jak również o zmianę wyroku w zakresie w jakim zasądza na rzecz powoda odsetki ustawowe za opóźnienie liczone od kwot i dat wymagalności wskazanych w tym punkcie wyroku poprzez oddalenie powództwa w tej części; sprostowanie na podstawie art. 350 § 1 i 3 k.p.c., niedokładności w zaskarżonym wyroku poprzez wykreślenie z oznaczenia strony pozwanej imienia i nazwiska Syndyka Masy Upadłości, gdyż Syndyk Masy Upadłości K. S. - o ile uznać, że jest legitymowany biernie do występowania w charakterze strony pozwanej - występuje w procesie jako organ postępowania upadłościowego, a nie jako osoba z imienia i nazwiska piastująca tę funkcję oraz o orzeczenie o kosztach postępowania odwoławczego, w tym kosztach zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych.

Strona pozwana również wniosła na wypadek uznania, że zasądzone wierzytelności są wierzytelnościami w stosunku do masy upadłości - zastosowanie art. 5 k.c. i odstąpienie od zasądzenia na rzecz powoda ustawowych odsetek

za opóźnienie od wiarygodności głównej oraz w przypadku niepodzielenia przez Sąd drugiej Instancji argumentów apelacji - odstąpienie od obciążania upadłej K. S. kosztami postępowania odwoławczego.

W odpowiedzi na apelację strona powodowa Gmina Miejska K. wniosła oddalenie przedmiotowej apelacji jako bezzasadnej oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz strony powodowej kosztów postępowania apelacyjnego.

Powyższy wyrok w zakresie obejmującym rozstrzygnięcie o kosztach procesu został zaskarżony również zażaleniem przez stronę powodową. Strona powodowa zarzuciła Sądowi pierwszej instancji naruszenie przepisów postępowania tj. art. 98 §1 k.p.c. przez jego niezastosowanie oraz art. 102 k.p.c. przez jego nieuprawnione zastosowanie. W związku z podniesionymi zarzutami strona powodowa wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia przez zasądzenie solidarnie od pozwanej na jej rzecz kwoty 1573 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, a także o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Rozpoznając niniejszą sprawę Sąd Okręgowy przyjął za własny stan faktyczny ustalony przez Sąd pierwszej instancji, uznając go za prawidłowy i oparty na właściwie przeprowadzonej ocenie zgromadzonego materiału dowodowego. Podnieść też należy, iż powyższy stan faktyczny nie był kwestionowany we wniesionych środkach odwoławczych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna, natomiast zażalenie, jako bezzasadne podlegało oddaleniu.

Na wstępie stwierdzić należy, iż Sąd Okręgowy nie uznał za zasadny wniosek strony pozwanej o dokonanie sprostowania komparycji zaskarżonego wyroku. Wskazać trzeba, iż w trybie art. 350 §1 k.p.c. sprostowane mogą być wyłącznie oczywiste omyłki i niedokładności, będące skutkiem niedopatrzeń i uchybień sądu orzekającego, natomiast w tym trybie nie podlegają sprostowaniu ewentualne błędy popełnione przez strony postępowania. W niniejszej sprawie nie budzi wątpliwości, że strona powodowa od początku w treści pozwu jako pozwanego wskazywała Syndyka Masy Upadłości K. S., określając go z imienia i nazwiska. Niezależnie więc od tego czy powyższy sposób określania strony pozwanej uznać za prawidłowy, czy też nie, określenie w taki sam sposób strony pozwanej w komparycji i sentencji zaskarżonego wyroku nie może być uznane za oczywistą omyłkę Sądu pierwszej instancji i podlegać sprostowaniu w trybie wskazanego wyżej przepisu. Ponieważ merytorycznej zmianie uległa sentencja wyroku Sądu Rejonowego zbędne było orzekanie w przedmiocie jej sprostowania.

Rozpoznając niniejszą sprawę w granicach wynikających z art. 378 §1 k.p.c. Sąd Okręgowy nie dostrzegł okoliczności skutkujących nieważnością postępowania. Podnieść należy, iż w toku postępowania przed Sądem Rejonowym, Sąd ten prawomocnym postanowieniem z dnia 12 grudnia 2019 roku oddalił wniosek strony pozwanej o odrzucenie pozwu. W ocenie Sądu Okręgowego po wydaniu powyższego postanowienia nie zaszły jakiegokolwiek okoliczności, które skutkować by mogły nieważnością postępowania, w szczególności w oparciu o art. 379 pkt 1,2 i 3 k.p.c. Taką okolicznością w szczególności nie jest zgłoszenie przez Syndyka Masy Upadłości K. S. w toku postępowania upadłościowego wniosku o objęcie roszczeń dochodzonych w tej sprawie planem spłaty. Podnieść należy, iż postępowanie upadłościowe nie stanowi sprawy w toku w rozumieniu art. 192 i art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c., gdyż jego celem nie jest rozstrzygnięcie o danym roszczeniu, lecz zaspokojenie wierzycieli (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20.06.2008r. IV CSK 65/08).

Przechodząc do rozważań zarzutów strony pozwanej dotyczących naruszenia przepisów ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2003r. nr 60 poz. 553 z późn. zm.), dalej określanej jako p.u., na początku stwierdzić należy, iż na potrzeby tej sprawy należy je stosować w brzmieniu obowiązującym w dacie wszczęcia postępowania upadłościowego w stosunku do K. S.. Zgodnie bowiem z art. 9 ust.1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2019 r. o zmianie ustawy - Prawo upadłościowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r. poz. 1802), która weszła w życie 24 marca 2020r., w sprawach, w których przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy wpłynął wniosek o ogłoszenie upadłości, stosuje się przepisy dotychczasowe, z wyjątkiem art. 315, art. 317, art. 320, art. 330a i art. 334 ustawy zmienianej w art. 1, które stosuje się w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą. Nie budzi wątpliwości, że postępowanie upadłościowe dotyczące K. S. wszczęte zostało wcześniej, skoro już 23 listopada 2017 roku ogłoszono jej upadłość jako

osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej. Taki też stan prawny będzie uwzględniał Sąd Okręgowy w dalszych rozważaniach.

Z art. 491² ust.1 p.u. wynika, że w postępowaniu dotyczącym tzw. upadłości konsumenckiej w sprawach nieuregulowanych w Tytule V p.u. przepisy o postępowaniu upadłościowym stosuje się odpowiednio z określonymi w tym przepisie wyjątkami dotyczącymi uregulowań, które w tym postępowaniu w ogóle nie mogą być stosowane.

Zgodnie z art. 144 ust. 1 i ust. 2 p.u. po ogłoszeniu upadłości postępowania sądowe, administracyjne lub sądownoadministracyjne, dotyczące masy upadłości mogą być wszczęte i prowadzone wyłącznie przez syndyka albo przeciwko niemu; syndyk prowadzi te postępowania na rzecz upadłego, lecz w imieniu własnym.

W ocenie Sądu Okręgowego zasadny jest zarzut naruszenia powyższego przepisu przez Sąd Rejonowy, a konsekwencji trafnie strona pozwana zarzuca brak swojej legitymacji biernej w tej sprawie.

W sprawie nie budzi wątpliwości, iż postępowanie to zostało wszczęte już po ogłoszeniu upadłości K. S.. Zatem legitymacja Syndyka w tej sprawie uzależniona jest od tego czy powództwo dotyczy masy upadłości. Zgodnie z art. 61 p.u. masą upadłości jest majątek upadłego. Masa ta służyć ma zaspokojeniu wierzycieli upadłego. Z art. 62 p.u. wynika, że w skład masy upadłości wchodzi majątek należący do upadłego w dniu upadłości oraz nabyty przez upadłego w toku postępowania upadłościowego z wyjątkami określonymi w art. 63-67a p.u. Przy wykładni tych przepisów należy mieć na względzie, że ich zastosowanie w postępowaniu upadłościowym wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej stosuje się tylko odpowiednio. Odpowiednie stosowanie przepisów oznacza, że niektóre mogą być stosowane w całości bez jakichkolwiek zmian, a niektóre muszą być stosowane z pewnymi modyfikacjami lub w ogóle nie będą miały zastosowania. Zwrócić należy uwagę, iż w postępowaniu tym wyłączone jest stosowanie np. art. 13 ust.1 p.u., który nakazuje sądowi oddalenie wniosku o ogłoszenie upadłości, gdy majątek niewypłacalnego dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania lub wystarcza jedynie na zaspokojenie tych kosztów. Zatem postępowanie w sprawie upadłości konsumenckiej w skrajnej sytuacji może być prowadzone nawet w przypadku gdy niewypłacalny dłużnik w ogóle nie ma majątku w rozumieniu art. 61 i 62 p.u., a więc gdy nigdy nie powstanie masa upadłości, którą ustanowiony syndyk miałby zarządzać.

Jednym z wyjątków wyłączających określone składniki majątkowe z masy upadłości jest art. 63 ust.1 pkt 1 p.u., stanowiący, że nie wchodzi do masy upadłości mienie, które jest wyłączone od egzekucji według przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego. Z kolei z art. 831 §1 pkt 3 k.p.c. wynika, że takiej egzekucji nie podlegają m.in. prawa niezbywalne chyba że możliwość ich zbycia wyłączono umową, a przedmiot świadczenia nadaje się do egzekucji albo wykonanie prawa może być powierzone komu innemu.

W niniejszej sprawie zgłoszone przez stronę powodową powództwo dotyczy odszkodowania jakie upadły był zobowiązany jej zapłacić z tytułu korzystania z lokalu mieszkalnego służącego zaspokojaniu jego potrzeb mieszkaniowych. Z ustaleń Sądu Rejonowego wynika, że jakkolwiek K. S. nie posiadała formalnego tytułu prawnego do tego lokalu, gdyż został jej wypowiedziany, to jednak korzystanie przez nią z tego lokalu wynikało z uzyskania w wyroku eksmisyjnym uprawnienia do otrzymania lokalu socjalnego z zasobów Gminy Miejskiej K. i oczekiwania na zaoferowanie jej zawarcia umowy najmu takiego lokalu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażony został pogląd, iż w przypadku osoby uprawnionej do lokalu socjalnego, obowiązek uiszczenia odszkodowania połączony jest z uprawnieniem do zajmowania lokalu do czasu złożenia przez gminę oferty zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego, co tworzy szczególnego rodzaju stosunek zobowiązaniowy, w którym po stronie byłego lokatora z obowiązkiem ponoszenia świadczeń z tytułu korzystania z lokalu wiąże się „uprawnienie” do zajmowania tego lokalu na cele mieszkaniowe, którego nie może być przymusowo pozbawiony aż do złożenia oferty zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego (por. uchwała SN z dnia 7.12.2007r. III CZP 121/07, OSNC 2008/12/137, wyrok SN z dnia 7.03.2014r. IV CNP 33/13, wyrok SN 19.06.2008r. V CSK 31/08).

Uwzględniając i dzieląc powyższe stanowisko można wyrazić pogląd, że jakkolwiek powyższe „uprawnienie” upadłego nie może zostać przeznaczone na zaspokojenie wierzytelności zgłaszanych w postępowaniu upadłościowym,

to jednak stanowiąc po jego stronie uprawnienie o charakterze majątkowym, może być uznane za szeroko i odpowiednio rozumiany majątek upadłego, umożliwiający mu zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych do czasu zaoferowania mu zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego. Nie jest sporne w tej sprawie, iż K. S. na podobnej podstawie zajmowała przedmiotowy lokal mieszkalny w chwili ogłoszenia jej upadłości konsumenckiej, a w konsekwencji przy odpowiednim stosowaniu art. 61 p.u. i art. 62 p.u. powyższe uprawnienie mogłoby stanowić masę upadłości w rozumieniu tych przepisów. Przeszkodą jednak do zaliczenia tego „uprawnienia” do masy upadłości jest powołany wcześniej art. 831 §1 pkt 3 k.p.c. w zw. z art. 63 ust.1 pkt 1 p.u. Nie budzi wątpliwości Sądu Okręgowego, że wynikające ze szczególnego stosunku zobowiązaniowego „uprawnienie” byłego lokatora do zajmowania lokalu mieszkalnego do czasu zaoferowania mu możliwości zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego, ma charakter ze swojej istoty niezbywalny. W konsekwencji nawet przy odpowiednim stosowaniu przepisów ogólnych o postępowaniu upadłościowym w postępowaniu dotyczącym upadłości konsumenckiej, takie „uprawnienie” nie może zostać zaliczone do masy upadłości podlegającej zarządowi Syndyka.

W tej sytuacji niniejsze postępowanie związane z dochodzonym przez stronę powodową powództwem dotyczącym zobowiązań upadłego z tytułu korzystania z opisanego wyżej uprawnienia już po dacie ogłoszenia upadłości, nie może zostać zaliczone do spraw dotyczących masy upadłości, a zatem do spraw, w których zgodnie z art. 144 p.u. legitymację bierną posiada po ogłoszeniu upadłości wyłącznie Syndyk tej masy. Podzielić należy stanowisko strony pozwanej, że w tego rodzaju postępowaniu legitymację bierną posiadała wyłącznie K. S., jako zobowiązana do pieniężnych świadczeń z tytułu zajmowania w oparciu o tę szczególną podstawę lokalu mieszkalnego na swoje bieżące potrzeby. Trafnie bowiem strona pozwana podnosi, że ogłoszenie upadłości nie pozbawiło upadłego zdolności sądowej w innych sprawach niż dotyczące masy upadłości, ani zdolności prawnej.

Podzielić też należy zarzut strony pozwanej, iż roszczenie dochodzone w tej sprawie nie może zostać zaliczone ani do kosztów postępowania upadłościowego, ani do innych zobowiązań masy upadłości powstałych po ogłoszeniu upadłości, o jakich stanowi art. 230 ust.2 p.u. Wierzytelność dochodzona przez stronę powodową nie wiąże się bowiem ani z jakąkolwiek czynnością zarządu masą upadłości, ani z jakąkolwiek inną czynnością, lub zaniechaniem Syndyka. Zobowiązaniem masy upadłości w rozumieniu tego przepisu może być bowiem tylko zobowiązanie, które w jest jakikolwiek sposób związane funkcjonalnie z majątkiem upadłego. Takiego związku w przypadku roszczeń dochodzonych przez stronę powodową w tej sprawie jednak nie ma.

W związku z przedstawioną argumentacją oraz skutkami braku legitymacji biernej po stronie podmiotu pozwanego w danej sprawie, zbędne jest ustosunkowywanie się do pozostałych zarzutów podniesionych w apelacji, które zostały zgłoszone jedynie z ostrożności procesowej apelującego. Ocena ich zasadności nie ma bowiem wpływu na wynik postępowania, skoro skutkiem braku legitymacji biernej po stronie podmiotu pozwanego jest oddalenie powództwa.

Mając powyższe na uwadze, na zasadzie art. 386 §1 k.p.c. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok i oddalił powództwo w stosunku do pozwanego Syndyka masy upadłości.

O kosztach procesu za obie instancje Sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, uregulowaną w art. 98 §1 i §3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. Zasądzoną kwotę za postępowanie przed Sądem Rejonowym stanowią koszty zastępstwa prawnego określone przy uwzględnieniu wartości przedmiotu sporu dotyczącej Syndyka Masy Upadłości oraz § 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2015.1804 ze zm). Z kolei na zasądzone koszty postępowania apelacyjnego składały się koszty zastępstwa prawnego określone przy uwzględnieniu wartości przedmiotu zaskarżenia i wskazanych wyżej przepisów rozporządzenia w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 tego rozporządzenia oraz opłata od apelacji wynosząca 400 zł.

Na koniec niniejszych rozważań stwierdzić trzeba, iż zażalenie strony powodowej dotyczące rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu Sąd Okręgowy uznał za bezzasadne w świetle zmienionego rozstrzygnięcia co do istoty sprawy. Niezależnie od powyższego Sąd Okręgowy wskazuje, iż w pełni podzielał stanowisko Sądu pierwszej instancji, iż w sytuacji materialnej i osobistej upadłego zastosowanie art. 102 k.p.c. w sprawie, która prowadzona jest na jego

rzecz przez Syndyka było prawidłowe. O oddaleniu zażalenia Sąd Okręgowy orzekł na zasadzie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 §3 k.p.c.

SSO Grzegorz Buła